

DAŇOVÝ SYSTÉM A DAŇOVÝ MIX V ČESKÉ REPUBLICE

Monika Pavlíková

Klíčová slova:

daňový mix, daňový systém, daňová reforma, daňová politika, osobní důchodová daň

Key words:

tax mix, tax system, tax reform, tax policy, personal income tax

Abstrakt

Článek se zabývá vývojem daňového systému a daňového mixu v České republice. Nejprve poukazuje na výrazný vliv těchto obecně známých pojmů na ekonomickou realitu. A to v té míře, že daňový systém ovlivňuje negativní jevy ve společnosti, dále také podněcuje ekonomický růst při dobře zvolené daňové politice. Následně tento článek dává historický nástin daňových reforem, které byly provedeny na území našeho státu. A také vývoj daňového mixu, tedy jednotlivé daně a kvazidaně, jak se vyvíjely v průběhu času a jaký měly dopad na naši společnost.

Abstract

This article deals with the development of tax system and tax mix in the Czech Republic, the following points will be reviewed how significant influence of these well-known concepts to economic reality and how to the extent that the tax system affects the negative phenomena in society, as well as stimulating economic growth at well-chosen tax policy. Consequently, this article gives a historical outline of tax reforms that have been made in our country. The development of the tax mix, thus the individual taxes and quasi-taxes, as they have been developed over time and how they have impacted on our society.

Úvod

Rakouský politik F. W. Haugwitz v minulosti prohlásil, že “duší státu je dobře zorganizované finanční direktorium”, měl tím na mysli, že bez dobře uspořádaného daňového systému nemůže stát fungovat.

Názory na zásady zdanění se mezi specialisty i veřejností v mnohém různí. Dalo by se říci, že někteří preferují přerozdělovací funkci, jiní ji odmítají a kladou důraz na neutralitu daňového systému. Existují ještě další požadavky na daně, jako makroekonomické funkce, stimulační funkce nebo jednoduchost a levnost. Je jisté, že skloubit všechny zdaleka není možné. Záleží však na prioritách toho, kdo o konkrétní podobě daní rozhoduje.

Tento článek pojednává o daňovém systému v pohledu jeho rozsáhlosti, resp. co všechno v sobě zahrnuje. Také se zabývá daňovou politikou jako jednou z oblastí hospodářské politiky, jež může současně účinně ovlivňovat chování poplatníků požadovaným směrem. Určitě je žádoucí zdůraznit historický exkurz v podobě daňových reforem, které byly provedeny na území České republiky a jejich ovlivnění naší hospodářské reality. Následně je věnován prostor pro daňový mix pro oblast našeho státu. Jak se tento daňový mix vyvíjel v proudu času, jelikož každý moderní daňový systém chce mít rozložení daňového mixu co nejefektivnější. Celkově článek je zpracován s využitím vědeckých metod práce, jako jsou analýza, syntéza, dedukce a komparace.

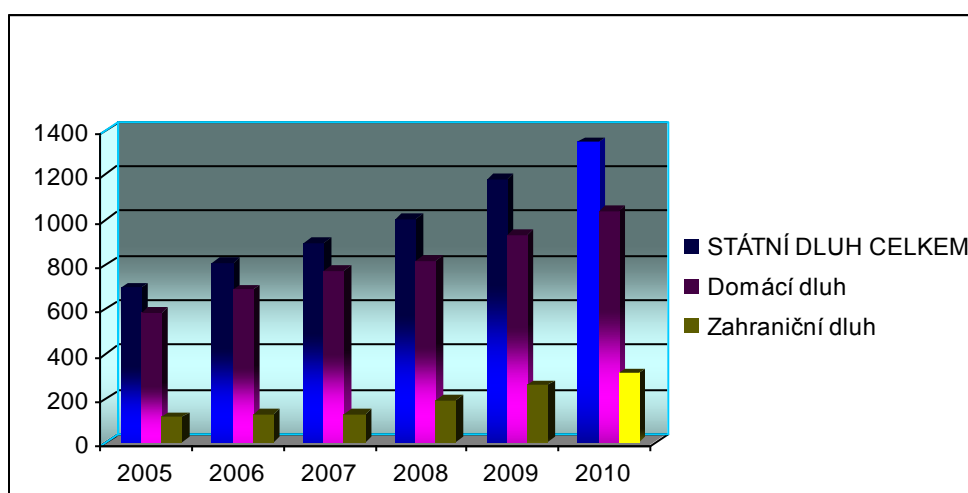
1. Daňový systém v České republice

Téměř žádná jiná oblast hospodářské politiky není tak mediálně atraktivní a tolik spjatá přímo s politikou jako takovou, jako veřejné finance, tedy i daňová politika. Téma veřejných příjmů, veřejných výdajů a politických procesů, které s nimi tak či onak souvisí, je natolik rozsáhlé, že se mu i dnes již věnuje několik samostatných odvětví ekonomie – například daňová teorie, ekonomie blahobytu a další. To není jistě překvapivé, když si uvědomíme, do jakého rozměru veřejný sektor během dvacátého století ve vyspělých zemích narostl.¹

Daňová politika je základní součástí fiskální, resp. celkové hospodářské politiky státu a naplňuje v aktivitách státu řadu podstatných rolí. Dalo by se říci, že je silným nástrojem vlády, který je používán k ovlivňování ekonomického růstu, je zdrojem přerozdělování důchodů ve společnosti a současně je účinným prostředkem ovlivňování chování poplatníků žádoucím směrem. Zejména před volbami, kdy různé politické strany slibují další slevy na daních, snížení daňových sazeb a další úpravy týkající se této problematiky. Různé politické či ekonomické ideologie a skupiny se liší pohledem na funkce státu ve společnosti a objevují se i diferencované pohledy na intenzitu a množství státních intervencí a zásahů do tržního mechanismu. Avšak bez ohledu na názorovou pestrost je neadekvátní daňová politika a fiskální politika státu schopna podněcovat růst negativních jevů od poklesu ekonomické aktivity přes prohloubení deficitu veřejných financí až po narušení sociálního konsensu ve společnosti.

Následující graf jasně ukazuje na základě komparace dat vývoj státního dluhu na území našeho státu během posledních šesti let. Je evidentní, že celkově státní dluh neustále roste, což bylo a je zapříčiněno neadekvátní daňovou (hospodářskou) politikou, kdy docházelo k opakovaným deficitním rozpočtům vlády a dále pak převzetím části dluhu při dělení Československa. V minulém roce 2010 činil státní dluh vyjádřený z hrubého národního produktu 38,5%.²

Graf 1 Vývoj státního dluhu (v mld.)

Pramen: Vývoj státního dluhu (v mld.). Vlastní zpracování na základě dat získaných z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/str_vyvoj_sd.html>. [online]. [cit. 2011-04-20].

¹ KUBÍČEK, J. A KOL. *Hospodářská politika*, s. 36.

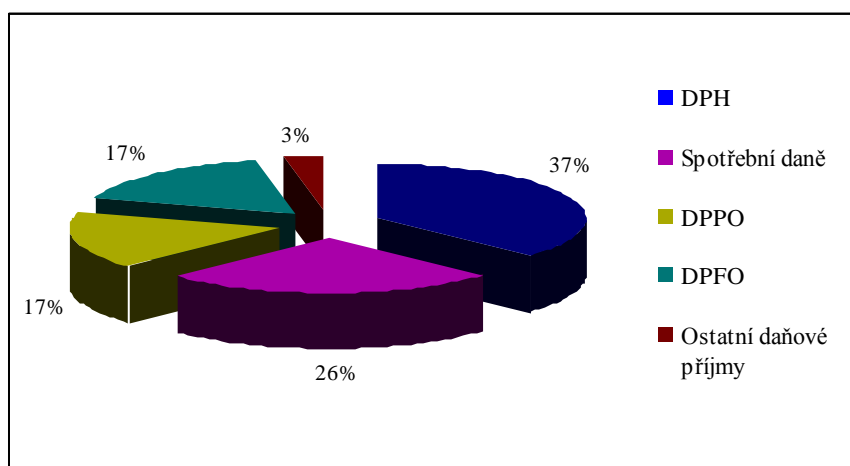
² Eurostat. Dostupné na WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>>. [online]. [cit. 2011-04-22].

Prostřednictvím daní jsou financovány veřejné výdaje, které slouží k zajištění hospodářského růstu a životní úrovně obyvatel. Přitom není rozhodující jen výše daní, ale i struktura daňového břemene, konstrukce daňového základu a s tím spojené náklady. K růstu efektivity zdanění se zpravidla doporučuje široký základ a nízká sazba, přesun břemene z přímých daní na nepřímé daně a snižování progresivity zdanění fyzických osob.

Je nutné podotknout, že jednotlivé země nepoužívají k naplnění státních rozpočtů samozřejmě jen jednu daň, ale několik daní, které jsou více či méně důležité, ale každá z nich plní svou určitou roli. A tak kombinace více daní, umožňuje plnění jednotlivých funkcí daní. Tedy daňová soustava představuje souhrn všech daní, které se na daném území vybírají.

Obecně je nutno zdůraznit, že daňové příjmy jsou nejvýznamnějším a největším finančním příjmem veřejného rozpočtu a podílejí se na jeho tvorbě téměř devadesát procenty. Následující graf ukazuje podíl jednotlivých daní (kromě pojistného) na daňových příjmech státního rozpočtu v roce 2010.

Graf 2 Podíl jednotlivých daní na daňových příjmech státního rozpočtu v roce 2010

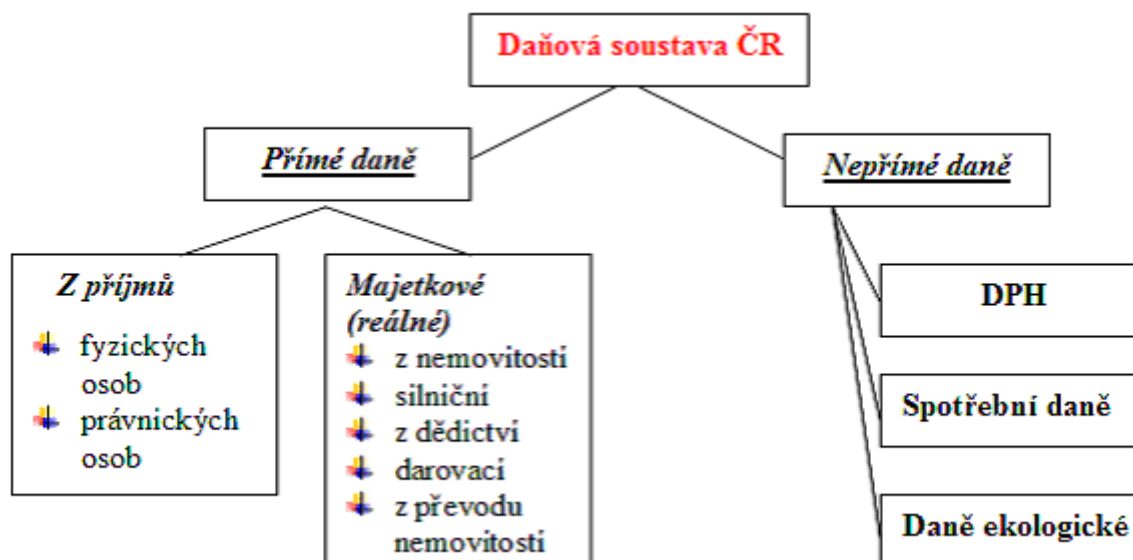
Pramen: Podíl jednotlivých daní na daňových příjmech státního rozpočtu v roce 2010. Vlastní zpracování na základě dat získaných z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/statni_zav_ucet_62819.html?year=PRESENT>. [online]. [cit. 2011-04-29].

Jak je možno z grafu vyzorovat, v kontextu vývoje největší podíl na daňových příjmech má v minulém roce daň z přidané hodnoty (DPH) a to celými 37 %, tedy více než jedna třetina. Následují spotřební daň a to s 26 % a třetí v podstatě i čtvrté pomyslné místo drží daň z příjmů fyzických či právnických osob, shodně se 17 %. Nejmenší podíl v roce 2010 měly ostatní daňové příjmy s jen 3mi %.

Daňový systém je širším pojmem. Lze pod ním chápat nejen daňovou soustavu, ale celý systém právních organizačně technických a kontrolních institucí, které zajišťují tvorbu legislativy, správu daní, kontrolu a vymáhání. Jedná se o systém nástrojů a metod, které instituce využívají ve vztahu k daňovým subjektům.³

³ JANOUŠKOVÁ, J. *Daně a daňová politika*, s. 15.

Obrázek 1 Daňová soustava České republiky

Pramen: Daňová soustava ČR. Vlastní zpracování na základě informací získaných z WWW: <<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zakony.html>>. [online]. [cit. 2011-05-01].

1.1 Historie daňových reforem v České republice

Od roku 1993 po rozdělení Československa docházelo ke změnám daňové legislativy ve stovkách případů, za daňové reformy lze alespoň do určité míry považovat pouze následující etapy vývoje:

Období let 1991 až 1993 - Zavedení standardního daňového systému tržní ekonomiky,
 Období let 2003 a 2004 - Implementace legislativy Evropské unie,
 Období let 2005 a 2006 - Změna daňové incidence – zvýšení progresivity daňového systému,
 Rok 2008: Rychlá fáze přizpůsobení daňového systému v rámci konsolidace veřejných rozpočtů,
 Období let 2009 a 2010 a dále - Modernizace daňového systému (nové zákony o přímých daních).⁴

Období let 1991 až 1993 – Zavedení standardního daňového systému tržní ekonomiky

Podle A. Vančurové není žádných pochyb o tom, že se jednalo o zcela zásadní daňovou reformu, pokud ovšem je možno za daňovou reformu považovat pohyb ze stavu nula, kdy daňový systém neexistuje do stavu, kdy je konstituován. Je užitečné si připomenout, jak byly definovány cíle reformy, a tom tím spíše, že v současné době některé z nich už zcela vymizely:

Zásadním krokem, který předvídal pozdější vstup České republiky do Evropské unie a rovněž reagoval na daňové podmínky v oblasti nepřímých daní v celé západní Evropě, bylo zavedení daně z přidané hodnoty spotřebních daní v roce 1993.

⁴ VANČUROVÁ, A. *Daňové reformy ČR In. Teoretické a praktické aspekty veřejných financí*, s. 292.

Posun k daňovému prostředí obvyklému v evropských zemích bylo rovněž oddělení sociálního pojistného od daní z příjmů. Je třeba zaznamenat, že v padesátých letech minulého století bylo sociální pojistné zaměstnanců integrováno do daně ze mzdy.

Cílem, reagujícím na patologický jev soustavy veřejných příjmů socialistického Československa, bylo sjednocení zdanění všech forem podnikatelských subjektů na straně jedné a jednotlivců na straně druhé.

Nejen reakcí na vysoké odvodové zatížení zisku podniků ale i na potřebu transformující se ekonomiky přilákat zahraniční kapitál byl cíl snížit význam zdanění důchodů právnických osob, tj. efektivní daňovou sazbu.

Tento cíl byl realizován zejména snížením nominální sazby daně, avšak při současném rozšíření základu daně. Ačkoli cílem bylo rovněž posílení postavení osobní důchodové daně a vertikální daňové spravedlnosti, daň z příjmů fyzických osob byla nastavena tak, že její podíl v daňovém mixu byl pod průměrem nejen v Evropě ale i v OECD.⁵

Progresivita sazby daně z příjmů fyzických osob byla relativně vysoká oproti výchozímu stavu, od té doby se z hlediska nominální sazby až do roku 2005 stále snižovala.

Mezi evergreeny v oblasti cílů daňových reforem pak patří omezení prostoru pro vyhýbání se zdanění a daňové úniky stejně jako zefektivnění daňové správy. Stanovené cíle byly naplněny s výjimkou posledních dvou, avšak výsledkem byl daňový systém, který měl opravdu velmi daleko do právní perfektnosti. Daňové zákony byly opakovaně novelizovány již v roce 1993, a to v řadě případů se zpětnou účinností.

Období let 2003 a 2004 - Implementace legislativy Evropské unie

Příkladem daňové reformy vyvolané vnějším prostředím je ta, která byla vyvolána vstupem České republiky do Evropské unie a nutností implementace komunitárního práva. Výsledkem byl především nový zákon o dani z přidané hodnoty a nový zákon o spotřebních daních. Skok způsobený díky implementaci komunitárního práva byl však zmírněn díky vyjednaným výjimkám, jejich platnost doznívala řadu let. Uvedené změny byly využity i pro zvýšení výnosu nepřímých daní, a to nejen díky zvýšení sazeb spotřebních daní, ale i podstatným zúžením položek podléhajících snížené sazbě daně z přidané hodnoty.

Vyčištění položek pro sníženou sazbu šlo daleko nad požadavky směrnic Evropské unie. Současně byla nastartována implementace daňových principů v oblasti přesunu kapitálu mezi státy Evropské unie, týkající se především daně z příjmů právnických osob.

Období let 2005 a 2006 - Změna daňové incidence – zvýšení progresivity daňového systému

Je sporné, zda změny ve zdanění v letech 2005 a 2006 je možno považovat za daňovou reformu, neboť se týkaly skoro především daně z příjmů fyzických osob. Šlo o dvojfázový přechod od sociálních standardních odpočtů ke slevám na dani z příjmů fyzických osob, zavedení daňového bonusu, změna úrovně nominální sazby daně z příjmů fyzických osob. Nerealizovaným zůstal v těchto letech záměr zavedení všeobecného maximálního vyměřovacího základu pojistného sociálního pojištění.

⁵ OECD. Dostupné na WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/meo_oecd.html>. [online]. [cit. 2011-05-04].

Rok 2008: Rychlá fáze přizpůsobení daňového systému v rámci konsolidace veřejných rozpočtů

Po zásadní změně vládní koalice v roce 2007 byl nastartován proces konsolidace veřejných financí, které v první rychlé fázi se projevil především v reformě daňové, ačkoliv by bylo zřejmě potřebnější začít od výdajové reformy, ale ochota významně omezit transfery obyvatelstvu, a to včetně nejen mírně parametrické důchodové reformy zatím nenastala.

V oblasti daňového systému se tato reforma projevila především:

- Snížení nominální sazby daně z příjmů právnických osob bylo téměř kompenzováno rozšířením základu daně (nejspornější je podstatné zpřísnění pravidel podkapitalizace, která se příliš nepovedla pro jejich složitost a nejednoznačnost),
- Zavedení principu zdanění „superhrubé“ mzdy, které je z právního hlediska sporné, protože sociální pojistné hrazené zaměstnavatelem lze jen velmi těžko z právního hlediska považovat za příjem zaměstnance, a to i nepeněžní,
- Rozšíření účasti zaměstnanců na veřejném zdravotním pojištění se stalo kontraproduktivním krokem za předpokladu, že dlouhodobým cílem i nadále zůstává integrace z příjmů fyzických osob a pojistného sociálního pojištění,
- Zavedení všeobecného maximálního vyměřovacího základu na tak vysoké úrovni, že se týká spíše podniků ve vlastnictví fyzických osob než zaměstnanců.

Období let 2009 a 2010 a dále - Modernizace daňového systému (nové zákony o přímých daních)

Tato fáze daňové reformy je víceméně dosud nejasněná. Na proklamovaných cílech je ale zajímavé, že v řadě případů její cíle jsou proti cílům daňové reformy z roku 1993.

Základní cíle lze shrnout takto:

- Zjednodušení a zefektivnění daňové správy je pravděpodobně trvalým cílem reformy, vždyť v této oblasti je stále, co vylepšovat. Nově jde rovněž o elektronizaci daňové správy,
- Nová koncepce přímých daní,
- Sloučení daně z příjmů fyzických osob a pojistného na sociální zabezpečení by bylo do značné míry návratem před rok 1993.⁶

2 Vývoj daňového mixu

Nejprve je důležité vysvětlit, co v podstatě termín daňový mix znamená. Jedná se o jednotlivé daně a kvazidaně používané v dané zemi. Každý moderní daňový systém chce mít rozložení

⁶ VANČUROVÁ, A. *Daňové reformy ČR*. Dostupné na WWW: <<http://www.kdpcr.cz/Data/files/pdf/vancurova.pdf>>. [online]. [cit. 2011-05-06].

daňového mixu co nejefektivnější. Ukazatel daňového mixu je podíl výkonu jednotlivých daní na celkových daňových příjmech. Na následujících grafech bude tento ukazatel posléze ilustrován graficky.

Co se týče České republiky, mezi největší změny, které potkaly zavádění systému daní určitě, patří zavedení daně z přidané hodnoty (DPH)⁷ a také dvou důchodových daní. Z minulosti je patrné, že mezi důležitá hlediska patřila mimo jiné - obnovení sociálního pojistného jako samostatného příjmu veřejných rozpočtů a také zajištění požadavku ze strany Evropské unie na postupné snižování zdanění důchodů (především právnických osob)⁸ a zvyšování podílu nepřímých daní (tj. daně ze spotřeby), jak uvádějí R. Baldwin a Ch. Wyplosz.⁹

Jednotlivý vývoj daňového mixu České republiky po těchto změnách je možno ilustrovat na následující tabulce a grafu.

Tabulka 1 Daňové příjmy vládního sektoru v období roku 1993 – 2010 (v mld. Kč)

Daňové příjmy	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Daně na zboží a služby ¹⁰	137,8	154,9	173,6	196,2	211,3	216,5	240,3	247,6	255,5	265,4
Pojistné na ZP a SP	132,1	162,3	192,5	222,2	246,8	263,1	271,3	287,4	318,9	335,0
DzPFO	29,7	54,5	68,6	80,5	87,9	94,9	95,3	98,3	104,4	114,4
DzPPO	70,9	63,8	66,5	61,8	55,6	67,6	70,1	75,8	92,0	105,7
Daně z majetku a ostatní daně	22,5	10,5	10,0	8,1	9,1	10,5	11,2	12,1	11,2	12,6
Celkem	393,0	446,0	511,2	568,8	610,7	652,6	688,2	721,2	782,0	833,1

Pramen: Daňové příjmy vládního sektoru v období roku 1993 – 2010 (v mld. Kč). Vlastní zpracování na základě dat získaných z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/FiskalniVyhled_2011-05_tabulky_grafy_xls.xls>; <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makro_pre_10303.html>. [online]. [cit. 2011-05-17].

⁷ Do konce roku 1992 byla v bývalé Československé federativní republice uplatňována na zboží daň z obratu. Daň z obratu představovala daň určenou procentuálně z ceny obratu zboží při jeho převodu mezi obchodníky. Tím docházelo k tomu, došlo-li vícekrát k převodu zboží mezi obchodníky, docházelo k několika zdaněním. Od roku 1993, kdy vznikla Česká republika, byla tato daň nahrazena daní z přidané hodnoty, u které dochází ke zdanění pouze "přidané hodnoty", tzn., že dani podléhá pouze hodnota přidaná zpracováním u druhého, třetího či dalšího výrobce (prodejce) a již se nedaní vstupy. Zavedení DPH znamenalo rozšíření zdaňovaných položek také na většinu služeb.

Daň z přidané hodnoty v ČR. Dostupné na WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/31843-dan-z-pridane-hodnoty-v-cr/>>. [online], [cit. 2011-05-25].

⁸ Viz §21 Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Je známý fakt, že jen co se určitá země stane součástí měnové unie, přichází o jeden ze dvou makroekonomických nástrojů – měnovou politiku, zatímco druhý – fiskální politika – nadále zůstává v její kompetenci. Pro fiskální politiku změny ve výdajích anebo daních určují vyrovnanost rozpočtu, což okamžitě vyvolává otázku ohledně financování veřejného dluhu.

Když dojde ke snížení důchodové daně, následkem čehož vzniká rozpočtový deficit. Vláda si bude muset půjčit, čímž dojde ke zvýšení veřejného dluhu, a otázkou je, jak bude zaplacen. Jestliže dojde časem ke zvýšení daní, je opatření správně vnímáno jako snížení daní dnes a jejich zvýšení v budoucnu.

BALDWIN, R., WYPLOSZ CH. *Ekonomie evropské integrace*, s. 421.

¹⁰ Daně na zboží a služby = Spotřební daně + Daň z přidané hodnoty (DPH je v souladu s metodikou GFS 2001 snižena o odvod do rozpočtu EU).

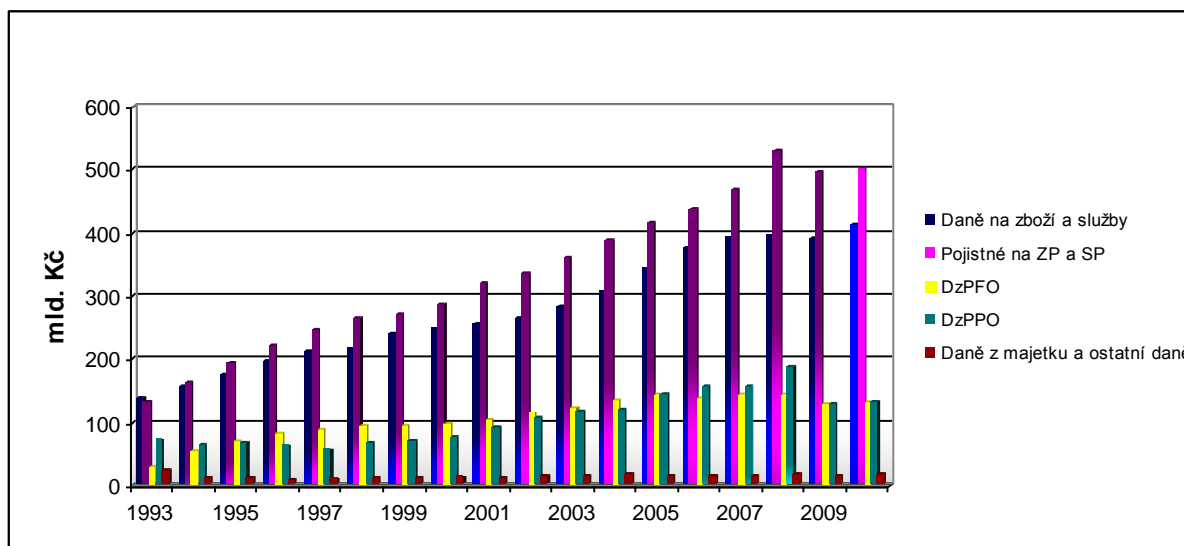
Pokračování Tabulky 1 Daňové příjmy vládního sektoru v období roku 1993 – 2010
(v mld. Kč)

Daňové příjmy	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Daně na zboží a služby ¹¹	282,1	306,0	343,3	376,0	393,0	396,0	391,0	413,0
Pojistné na ZP a SP	359,7	388,3	416,1	437,0	468,0	530,0	496,0	503,0
DzPFO	123,0	133,3	142,8	137,0	144,0	143,0	128,0	131,0
DzPPO	115,9	119,8	144,8	157,0	157,0	188,0	127,0	130,0
Daně z majetku a ostatní daně	14,0	15,6	13,3	14,0	15,0	16,0	14,0	16,0
Celkem	894,7	963,0	1060,3	1121,0	1177,0	1273,0	1156,0	1193,0

Pramen: Daňové příjmy vládního sektoru v období roku 1993 – 2010 (v mld. Kč). Vlastní zpracování na základě dat získaných z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/FiskalniVyhled_2011-05_tabulky_grafy_xls.xls>; <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makro_pre_10303.html>. [online]. [cit. 2011-05-17].

Na základě komparace dat v jednotlivých letech je evidentní, že podíly příjmů z daní mají vzrůstající tendenci během těchto osmnácti roků. Ať se jedná o daně na zboží a služby, či pojistné na zdravotní a sociální pojištění, nebo daně z příjmů fyzických, právnických osob, daní z majetku a ostatní, každá z nich proporcionalně roste. Teoreticky bychom se měli mít lépe – více vybraných peněz by měl zajistit blahobyt, rozvoj a další pozitivní jistoty. Ale jak již bylo řečeno výše, náš stát se spíše potýká s opačnými problémy. Dalo by se říci, že role státu v sociální oblasti neustále v minulosti narůstala a víceméně drží tuto pozici pořád silnou i nyní. Úspěšně se budují první velmi drahé, sociálně blahobytné státy, zejména v EU. To všechno ale stojí spoustu peněz, a daní - těch není nikdy dost.

Graf 3 Daňové příjmy vládního sektoru v období roku 1993 – 2010 (v mld. Kč)

Pramen: Daňové příjmy vládního sektoru v období roku 1993 – 2010 (v mld. Kč). Vlastní zpracování na základě dat získaných z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/FiskalniVyhled_2011-05_tabulky_grafy_xls.xls>; <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makro_pre_10303.html>. [online]. [cit. 2011-05-17].

¹¹ Daně na zboží a služby = Spotřební daně + Daň z přidané hodnoty (DPH je v souladu s metodikou GFS 2001 snižena o odvod do rozpočtu EU).

V kontextu vývoje lze vidět z předchozí tabulky i grafu, daňové příjmy mají vzrůstající tendenci. Nejvýraznější nárůst dosáhlo pojištění na zdravotní a sociální pojištění (viz rok 2008, kdy dosáhlo vrcholu 530 mld. Kč).

Co se týká daní na zboží a služby, které obsahují spotřební daně a DPH, jejich podíl se neustále zvyšuje, což koresponduje s politikou Evropské unie, takže je v podstatě velmi žádaný. Zase na druhou stranu je nutno podotknout, že tyto zvyšující se odvody sociálního pojištění nejsou pozitivním fenoménem, jelikož čerpání finančních prostředků každoročně převažuje vybrané povinné odvody v této oblasti.

Závěr

Tento článek se zabýval vývojem daňové politiky a daňového mixu v České republice. Nejprve zdůraznil význam jednotlivých pojmů, jako jsou daňová politika, daňový systém pro ekonomickou realitu, jak ji známe dnes. Celkově článek může mít přínos pro praxi zejména pro profesní organizace, taktéž přínos pedagogický pro studenty vysokých škol ekonomického zaměření.

Vývoj státního dluhu při pohledu do nedávné minulosti jasně ukazuje růst zapříčiněný neadekvátní hospodářskou politikou, ale také převzetím dluhu při dělení Československa v devadesátých letech minulého století. Následně bylo také ukázáno, jak se plnil státní rozpočet v minulém roce ve skladbě daňových příjmů. Největší podíl na daňových příjmech měla daň z přidané hodnoty, následovaly spotřební daně, za nimi daně z příjmů fyzických i právnických osob a poslední byly ostatní daňové příjmy.

Je nutné vyzdvihnout historii daňových reforem v České republice v průběhu cca dvaceti let, resp. po vzniku České republiky. Za zmínku stojí léta 2007 a 2008, které jsou známé pro svůj charakter ohledně konsolidací veřejných financí. Tyto revoluční roky nastartovaly modernizaci daňového systému, která ve své podstatě stále probíhá.

Jednotlivý vývoj daňového mixu patřičně ukázal, že podíly příjmů z daní mají vzrůstající tendenci, ať už se jedná o daně na zboží a služby, či pojištění na sociální a zdravotní pojištění. Požadavek Evropské unie je, aby se snižovalo zdanění důchodů, především právnických osob a zvyšoval se podíl nepřímých daní, což se ve své podstatě v podmínkách naší republiky plní.

Co se týče vlastních návrhů, Česká republika se dlouhodobě potýká s komplikovaností a velkou nákladností daňového systému. Důvod je takový, že daní je mnoho, obsahují plno výjimek, úlev. Proto jedním z možných řešení by mohlo být celkové zjednodušení. Rovněž náš stát trápí delší dobu daňové úniky a nedoplatky. Východiskem by mohlo být k přiklonění se k jedné ze zvažovaných variant, jak snížit daňové úniky a zároveň zvýšit příjmy do státní pokladny, je uvalit povinnost platit daňový paušál na vybrané profese. Jelikož právě drobné služby jsou totiž živnou půdou pro šedou ekonomiku a daňové úniky, na nichž státní pokladna přichází o desítky miliard korun ročně.

Ať už vývoj daňové politiky, či daňového systému bude v budoucnu jakýkoliv – nikdy nepřestane hrát jednu z klíčových rolí v životě každého občana této země.

Literatura:

- [1] BALDWIN, R., WYPLOSZ CH. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing. 2008. 2. vyd., s. 478. ISBN 978-80-247-1807-1.
- [2] JANOUŠKOVÁ, J. *Daně a daňová politika*. Karviná: SU OPF, 2011, 135 s. ISBN 978-80-7248-653-3.
- [3] KUBÍČEK, J. A KOL *Hospodářská politika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006. 302 s. ISBN 80-86898-99-7.
- [4] VANČUROVÁ, A. *Daňové reformy ČR In. Teoretické a praktické aspekty veřejných financí*. VŠE Praha. 2008. ISBN 978-80-245-1378-2.
- [5] VANČUROVÁ, A. *Daňové reformy ČR*. Dostupné na WWW: <<http://www.kdpcr.cz/Data/files/pdf/vancurova.pdf>>. [online]. [cit. 2011-05-06].
- [6] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- [7] Vývoj státního dluhu (v mld.). Vlastní zpracování na základě dat získaných z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/str_vyvoj_sd.html>. [online]. [cit. 2011-04-20].
- [8] Eurostat. Dostupné na WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>>. [online]. [cit. 2011-04-22].
- [9] Podíl jednotlivých daní na daňových příjmech státního rozpočtu v roce 2010. Vlastní zpracování na základě dat získaných z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/statni_zav_ucet_62819.html?year=PRESENT>. [online]. [cit. 2011-04-29].
- [10] Daňová soustava ČR. Vlastní zpracování na základě informací získaných z WWW: <<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zakony.html>>. [online]. [cit. 2011-05-01].
- [11] OECD. Dostupné na WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/meo_oecd.html>. [online]. [cit. 2011-05-04].
- [12] Daňové příjmy vládního sektoru v období roku 1993 – 2010 (v mld. Kč). Vlastní zpracování na základě dat získaných z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/FiskalniVyhled_2011-05_tabulky_grafy_xls.xls>. [online]. [cit. 2011-05-17].
- [13] Daňové příjmy vládního sektoru v období roku 1993 – 2010 (v mld. Kč). Vlastní zpracování na základě dat získaných z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makro_pre_10303.html>. [online]. [cit. 2011-05-17].
- [14] Daň z přidané hodnoty v ČR. Dostupné na WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/31843-dan-z-pridane-hodnoty-v-cr/>>. [online], [cit. 2011-05-25]

Klasifikace JEL: E20, E60, E64

Ing. Monika Pavlíková

studentka doktorského studia

Katedra účetnictví

Obchodně podnikatelská fakulta

Slezská univerzita

Univerzitní náměstí 1934/3, 733 40 Karviná

pavlikova@opf.slu.cz